LÄRARHANDLEDNING
Introduktion till materialet

SYFTE OCH IDÉ

Läsfokus är ett lästräningsmaterial som syftar till att utveckla elevers läsförståelse. Målgruppen är elever i årskurs 7–9. Varje bok i serien är strukturerad utifrån olika övningstexter på ett tema, exempelvis tema Naturen. Texterna är valda för att visa på en variation, för att passa målgruppen och för att knyta an till flera av elevernas undervisningsämnen. Förhoppningsvis kan vissa texter även väcka nyfikenhet så att eleverna vill läsa vidare.

Alla uppgifter och alla texter finns direkt i böckerna. Det gör att eleverna inte behöver lämna böckerna mer än när de ska besvara eller lösa de olika uppgifterna.

Vad tränar materialet?

Varje bok har en eller flera inledande temauppgifter. Därefter följer de olika övningstexterna med tillhörande uppgifter. Det finns uppgifter som eleverna kan arbeta med före, under och efter läsningen. Det finns även uppgifter där eleverna får jämföra bokens olika texter för att lyfta fram exempelvis likheter eller skillnader. Genom uppgifterna tränas eleverna i olika lässtrategier och varje strategi förklaras i en formgiven strategiruta. Sist i varje bok finns avslutande uppgifter som på olika sätt knyter samman temat och som möjliggör fördjupningar i relation till temat.

Varför ett tematiskt upplägg?

Böckerna i serien har ett tematiskt upplägg. Upplägget gör att eleverna får läsa olika typer av texter som behandlar ett och samma tema. Detta upplägg möjliggör också jämförelser, där eleverna får lyfta fram likheter och skillnader mellan de olika övningstexterna. Det tematiska upplägget gör också att bokserien kan användas vid temaarbete eller ämnesövergripande arbete.

Varför strategirutor, faktarutor och ordförklaringar?

Genom de olika texterna i bokserien får eleverna träna på lässtrategier. För att hjälpa eleverna förstå hur en strategi fungerar finns strategirutor, där strategin förklaras. Till vissa av övningstexterna finns förklarande faktarutor. Dessa förklarar något som nämns i övningstexten och ger därmed eleverna fördjupad förståelse för innehållet i övningstexten. Många av texterna har ordförklaringar. Dessa finns för att hjälpa eleverna förstå textens innehåll.

Varför färgkodning?

För att få en överblick över vad som ingår i de olika böckerna i serien är alla böcker färgkodade på samma sätt. Varje övningstext presenteras övergripande på en grön bakgrund. Själva övningstexterna ligger sedan på en vit bakgrund. Alla uppgifter är lagda på en blå bakgrund. Strategirutorna är markerade med en rosa ram och när det finns förklarande faktatexter är dessa lagda på en gul bakgrund. Ordförklaringar är skrivna i gröna rutor i kanten av övningstexterna och orden är markerade med gröna prickade linjer direkt i texterna.

HUR BOKSERIEN KAN ANVÄNDAS

Materialet är flexibelt och kan anpassas efter olika undervisningssituationer och elevgrupper. Då böckerna i serien är uppbyggda med olika texttyper kan du välja att låta eleverna arbeta med en eller flera av texterna i en bok eller låta olika elever arbeta med olika texter. Uppgifterna kan också göras till andra texter än de som finns i de olika böckerna.

I helklass

Texterna och strategirutorna kan användas gemensamt, där du tillsammans med eleverna går igenom en text och en strategi för att sedan gemensamt jobba med tillhörande uppgifter. Här kan då eleverna tillsammans med dig reflektera över nyttan med att använda den valda strategin.

I par eller i grupp

Eleverna kan arbeta tillsammans med texterna och stötta varandra i att använda strategierna och resonera kring frågorna som finns till övningstexterna.

Individuellt arbete

Materialet kan användas för självständigt arbete, där eleverna på egen hand arbetar med texterna och de olika uppgifterna.

Som temavecka eller ämnesövergripande

Det tematiska upplägget gör materialet lämpligt för arbete över flera ämnen eller under en sammanhängande period.

Som förberedelse inför nationella prov

Uppgifternas utformning och variation av texttyper påminner om de nationella proven i årskurs 9.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

KOPPLING TILL STYRDOKUMENT

Materialet är kopplat till skolans styrdokument. Eleverna möter texter som är kopplade till olika skolämnen och relevanta för målgruppen. På så sätt får eleverna en förståelse för att det går att använda lässtrategier i alla ämnen och inte bara i svenska eller svenska som andraspråk. Texterna och uppgifterna är samtidigt valda för att passa det centrala innehåll som rör svenska och svenska som andraspråk för årskurs 7–9.

BEDÖMNING

Uppgifterna i materialet är i första hand tänkta att användas i formativt syfte. Det går dock även att använda dem som underlag för bedömning.

EXTRAMATERIAL

På Gleerups hemsida, www.gleerups.se, finns böckernas mallar som pdf:er. De kan du skriva ut för att använda till andra texter.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

TEMA IDENTITET

Facit till text 1

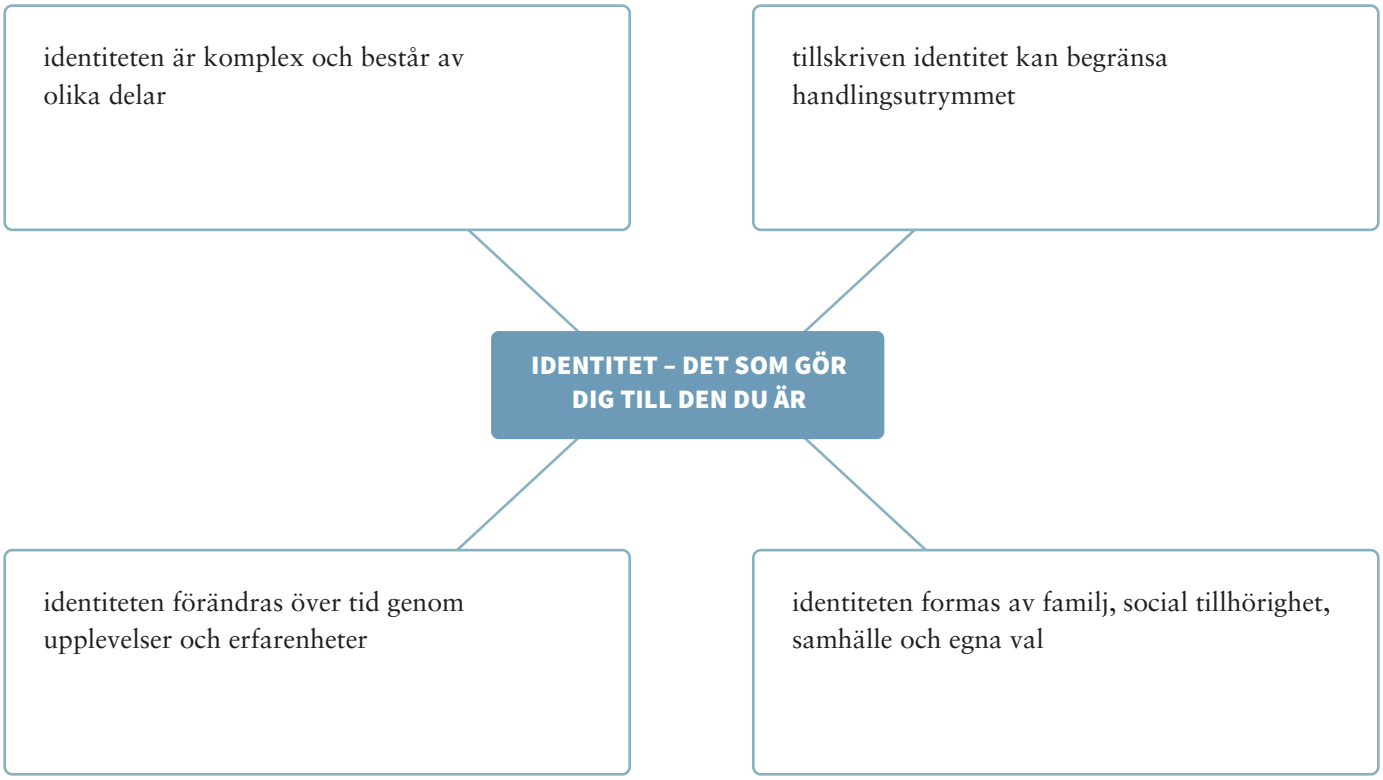
Det finns facit till alla flervalsfrågor samt till frågor på och mellan raderna. När en fråga ber om exempel anges samtliga relevanta exempel som förekommer i texten. Elevernas svar kan därför variera. Till uppgifter som kräver tolkning, analys eller egna exempel ges exempel på möjliga elevsvar.

UPPGIFT 1 Närma dig texten

Thieves	
Title – ta reda på textens titel	Identitet – det som gör dig till den du är
Headings – ta reda på textens huvudrubriker	Vad en identitet är Hur en identitet formas och utvecklas Identiteten förändras över tid
Introduction – läs textens inledning	Här beskrivs vad identitet är, att den skapas i samspel med andra och att den förändras över tid.
Every first sentence – läs den första meningen i varje stycke	Identitet handlar om vem du är och vad det är som gör dig till just den som du är. En människas identitet är komplex. En människas identitet kan också definieras av andra. En människas identitet formas av många olika faktorer. När ett barn växer upp är familjen med och lägger grunden till barnets identitet. Den sociala tillhörigheten handlar om de grupper och sammanhang som vi är en del av, till exempel familj, vänner, skola, arbetsplats, idrottsförening eller bokklubb. Det omgivande samhället påverkar också identiteten. En människas identitet är inte statisk utan den förändras över tid.
Visuals – undersök textens visuella material, till exempel bilder, figurer och illustrationer	Det finns ett fotografi som föreställer fyra ungdomar. Det finns en figur med information om vad som formar ens identitet.
Ending – undersök hur texten avslutas och vad som tas upp där	Texten avslutas med att berätta om hur identiteten förändras över tid och hur upplevelser och erfarenheter bidrar till förändringen.
So what? – vad vet du nu om texten?	Att texten handlar om identitet och att identiteten förändras över tid. Den påverkas av vem eller vilka man umgås med och det samhälle som man växer upp i.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

UPPGIFT 2 Läs och sammanfatta

UPPGIFT 3 Besvara frågorna

På raderna

A Identitet handlar om vem du är och vad det är som gör dig till just den som du är.
B Kön, etnicitet, sexualitet, tro, musik- eller klädstil.
C 3 (tillskriven identitet).
D Familjen och uppväxten, social tillhörighet och det omgivande samhället. När man blir äldre kan identiteten också formas och utvecklas genom egna val och erfarenheter.

Mellan raderna

A För att man möter olika människor och är i olika miljöer och det påverkar vad som blir viktigt.
B En tillskriven identitet kan begränsa en persons handlingsutrymme eftersom omgivningens förväntningar kan tvinga in personen i en färdig mall. Exempelvis kan man bli tyst om man alltid får höra att man är tyst, klassens clown om man alltid får höra att man spexar till det och den pratglade om man alltid får höra att man pratar.
C 1. När man blir äldre kan man i större utsträckning själv välja vilka grupper man vill eller inte vill tillhöra.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

Facit till text 2

UPPGIFT 2 Läs texten och bestäm mönster

vers – refräng – vers – refräng – stick – refräng

UPPGIFT 3 Undersök låttextens delar

A om samhällets problem och den press som människor, särskilt unga, upplever i dagens värld
B en känsla av att vara vilsen utan en tydlig identitet
C växlar från ett generellt samhällsperspektiv (som finns i verserna) till ett mer personligt och sårbart ”jag”-perspektiv

UPPGIFT 4 Undersök låttextens språK

A Exempel på bildspråk som eleverna kan lyfta fram är ”Världen är så kall”, ”Drunknar nu i tystnad”, ”Man springer hela livet men är kvar på samma spår” och ”Jag sväljer mina ord”.
B ”Jag sväljer mina ord” tolkar jag som att man blir tyst och inte säger vad man känner. ”Man springer hela livet men är kvar på samma spår” tolkar jag som att man sitter fast och inte kommer vidare i livet.
C Ord: identitet, springer/sprungit, jag, liv/livet, alla, ingen.
Fraser: jag vet, man springer.
Rader: ”Man springer hela livet men är kvar på samma spår” och ”Jag vet knappt vem jag är”.
D Känslan av att sitta fast, hopplösheten och tomheten.
E De bidrar till att skapa en känsla av ångest och melankoli. Låttexten beskriver en känsla av att sitta fast och ha svårt att hitta sin egen identitet. Bildspråket hjälper till att konkretisera dessa känslor.

UPPGIFT 5 Besvara frågorna

På raderna

A Sociala medier.
B En identitet.
C 3 (de skippar skolan och vill leva farligt).
D 1 (AI).

Mellan raderna

A Att vara ärlig mot sig själv och visa vem man verkligen är, istället för att spela en roll, exempelvis ”Man ska inte tro på all den skiten som man följer / Man ska ta vara på den tiden som är kvar, inte jaga efter någons ideal”.
B Att man kämpar otroligt hårt och stressar framåt, men utan att faktiskt utvecklas, må bättre eller komma någon vart i livet.
C Att en person har byggt upp en perfekt fasad utåt, medan hen egentligen mår väldigt dåligt och känner en inre hopplöshet.
D 1. Personen är rädd för att folk ska hata eller döma hen om sanningen kommer ut.
E En stark kritik mot hur dagens samhälle och sociala medier pressar unga människor att jaga efter orealistiska ideal, vilket kan leda till vilsenhet och att man tappar bort sig själv.

UPPGIFT 6 Gör en analys

Här kommer ett exempel på en text som en elev kan skriva med stöd av börjorna.

Låtanalys

Låttexten ”Identitet” av Dante Lindhe handlar om att växa upp idag. Den beskriver pressen från sociala medier och hur unga tappar bort sig själva.

I texten finns några centrala nyckelord. Dessa är ”identitet”, ”pressen” och ”ideal”. De bidrar till att hålla ihop låtens röda tråd. Lindhe använder vardagligt språk och svordomar som ”skiten” och ”fucking”. Detta språk bidrar till att få texten att kännas ärlig. Det låter som hur unga faktiskt pratar när de mår dåligt.

Känslan som låttexten förmedlar är vilsenhet och hopplöshet. Citat som ”Jag vet knappt vem jag är” och ”tom här inuti” visar på detta. Det skapar en sorglig stämning och visar hur jaget bär på en fasad utåt.

Huvudbudskapet i texten är att det är farligt att jaga andras ideal. Stöd för denna tolkning finns i citat som ”inte jaga efter någons ideal”. Texten vill att vi ska stanna upp och våga vara äkta.

Sammanfattningsvis visar min analys att ”Identitet” beskriver ungas tuffa vardag. Genom sitt ärliga språk visar artisten hur kraven gör att man drunknar i tystnad. Det viktigaste är att våga vara sig själv.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

Facit till text 3

UPPGIFT 3 Arbeta med rubrikerna

A Här ges exempel på frågor som eleverna kan ställa.

Vad betyder kroppsideal?
Vad innehåller inledningen?
Vad beskrivs i bakgrunden?
Hur kan dagens kroppsideal beskrivas?
Hur hänger kroppsideal och hälsa ihop?
Vad innebär ohälsa i relation till kroppsideal?
Hur kan idrott påverka en människas kroppsideal?

UPPGIFT 4 Besvara frågorna

På raderna

A 2 (en uppfattning om hur en idealisk kropp ser ut).
B 1 (en stor och fyllig kropp).
C Exempelvis hjärtproblem, högt blodtryck, förändringar i kolesterolnivåer, hormonella obalanser, minskad spermieproduktion, krympning av testiklarna, tillväxt av ansiktshår och förändringar i menstruationscykeln.
D 2 (för att de gör att människor ständigt möter bilder och budskap om den ”perfekta” kroppen).
E Genom att främja en mångfald av kroppstyper och betona kroppspositivitet kan man öka självkänslan och självacceptansen bland ungdomar. Det kan minska risken för psykiska hälsoproblem relaterade till kroppsbild.
F Basket, volleyboll och ishockey.

Mellan raderna

A Att kroppsideal inte är fasta, utan förändras över tid utifrån samhällets värderingar.
B För att idealet påverkar individens beteende och mående på olika sätt. För en del kan idealet leda till regelbunden träning och sunda matvanor medan det hos andra kan leda till extrema dieter, svält, ätstörningar eller dopning.
C 3. Ett fokus på en aktiv livsstil kan stärka välmående, medan pressen att uppnå orealistiska ideal kan leda till både fysisk och psykisk ohälsa.

UPPGIFT 5 Gör en jämförelse

Här ges exempel på vad en elev skulle kunna skriva:

A Text 1 är en faktatext som beskriver vad identitet är och vad som påverkar en människas identitet. Text 2 är en låttext, där det skrivs om hur dagens ideal i sociala medier och i samhället påverkar unga. Text 3 är en text om kroppsideal och i denna diskuteras kroppsideal i relation till idrott.

B Likheter i innehåll: behandlar identitet på olika sätt och hur en människas identitet kan påverkas på olika sätt

Skillnader i innehåll: texterna har olika fokus (text 1 om vad identitet är, text 2 om hur dagens ideal kan påverka unga, text 3 om kroppsideal och idrott)

Likheter i form: Alla tre texter är uppbyggda med olika avsnitt eller stycken

Skillnader i form: Text 1 och 3 använder underrubriker medan text 2 inte har underrubriker utan bara olika stycken

Likheter i språk: vissa ord och uttryck upprepas i alla texter

Skillnader i språk: text 2 är mer talspråklig och innehåller exempelvis svordomar

C Syfte i text 1 är att ge information om vad identitet är, vad som påverkar identitet och hur identitet utvecklas.

Syfte i text 2 är att ge en mer personlig tolkning av identitet i relation till dagens samhälle och de krav eller ideal som unga möter.

Syfte med text 3 är att ge en förklaring av hur kroppsideal och idrott hänger samman och hur de på olika sätt kan påverka varandra

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

Facit till text 4

UPPGIFT 3 Sammanställ kännetecken

Kännetecken	**Titel:** *Vem har sagt något om kärlek? Att bryta sig fri från hedersförtryck*
Självbiografi	
jag-form	Ja, här finns ord som exempelvis *jag* och *mitt*: ”Jag tror ändå att det som hände har en mening.”
personliga tankar och känslor	Ja, exempelvis: ”Jag vill inte ha någon de väljer, och jag vill inte såra dem med mitt val.”
bygger på författarens egna upplevelser	Ja, exempelvis: ”En av mitt livs värsta dagar i går, jag vill egentligen inte skriva om den. Vill att den ska försvinna.”
berättar om viktiga händelser ur författarens liv	Ja, hela texten är ett exempel på detta.
Dagbok	
jag-form	Ja, här finns ord som exempelvis *jag* och *mitt*: ”Jag tror ändå att det som hände har en mening.”
personliga tankar och känslor	Ja, exempelvis: ”Jag vill inte ha någon de väljer, och jag vill inte såra dem med mitt val.”
sådant som nyligen har hänt	Ja, jaget skriver om något som hände dagen innan: ”En av mitt livs värsta dagar i går, jag vill egentligen inte skriva om den. Vill att den ska försvinna.”
datum eller hälsningsfras	Ja, hälsningsfrasen ”Hej”.

UPPGIFT 4 Analysera utdraget

Här är ett förslag på en text:

Utdraget har tecken på både dagbok och självbiografi eftersom det handlar om författarens egna känslor och liv. Det är som en dagbok för att det inleds med ”Hej!” och sedan berättar författaren om ”en av mitt livs värsta dagar”. Författaren är också ärlig med sina innersta tankar på ett typiskt dagbokssätt, som när det står ”jag skulle inte ens bry mig om han dog”. Samtidigt är texten som en självbiografi eftersom personen zoomar ut och tänker på hela sitt liv och sitt ursprung. Författaren funderar till exempel på hur livet hade varit om familjen ”hade bott kvar i Irak” och klagar på de ”sjuka hedersnormer” som hon föddes in i. I utdraget blandas alltså dagbokens direkta känslor med självbiografins mer djupa tankar om livet och familjen.

UPPGIFT 5 Läs ur ett givet perspektiv

A Förstapersonsperspektiv.

B Vi får veta att jaget har haft en av sitt livs värsta dagar och att hon tycker att hon blir orättvist behandlad i jämförelse med sin bror. Vi får inte veta hur hennes föräldrar upplever situationen, utan allt berättas ur jagets perspektiv.

D **Första stycket ur tredjepersonsperspektiv:**
I går var en av hennes livs värsta dagar. Hon vill egentligen inte skriva om den. Hon vill bara att den ska försvinna. Hon vill vrida tillbaka tiden till klockan 10 i går, men det går inte. Hon tror ändå att det som hände har en mening, men vilken vet hon inte. Hon har så mycket i skolan nu, men har svårt att koncentrera sig när något sådant händer. Hon hoppas att hennes pappa åker tillbaka till Irak och aldrig kommer tillbaka. Hon skulle inte ens bry sig om han dog, för så dåligt får han henne att må. Hon skulle bli ledsen för sin lillasysters skull, men han skulle bli likadan mot henne när hon blir äldre.

Första stycket med en allvetande berättare:
Gårdagen blev en av de värsta dagarna i flickans liv. Hon önskade att hon kunde spola tillbaka tiden till klockan tio dagen innan, men det var omöjligt. Hon tänkte att det som hände kanske hade en mening.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.

Just nu hade hon mycket i skolan, men hon kunde inte koncentrera sig. Tankarna på pappan tog över. Hon hoppades att han skulle åka tillbaka till Irak och aldrig mer komma tillbaka. Han fick henne att må så dåligt att hon ibland kände att det till och med vore skönt om han dog. Det enda hon var riktigt orolig för var sin lillasyster. Pappan skulle behandla lillasystern på samma hårda sätt när hon blev äldre.

UPPGIFT 6 Besvara frågorna

På raderna

A 1 (jaget hade en av sitt livs värsta dagar).
B 2 (Irak).
C För att hon lever under hårda hedersnormer och stark kontroll från sina föräldrar.
D Stora skillnader. Hennes bror får ha en flickvän som han till och med åker hem till, medan hon själv inte ens får prata med en kille utanför skolan.

Mellan raderna

A 3. Det som har hänt hemma gör att hon har svårt att koncentrera sig på skolan.
B Eftersom hennes föräldrar kontrollerar och begränsar hennes liv genom strikta hedersnormer.
C 2. Hon bor i ett fritt land men känner sig själv fängslad av familjens regler.
D Hon menar att hela familjens rykte och anseende (heder) hänger på hur döttrarna beter sig och vilka relationer de får ha med killar.

© 2026 Jenny Edvardsson och Gleerups Utbildning AB. Detta dokument ingår som en del i Läsfokus Identitet.
Materialet får skrivas ut, kopieras och användas inom skolenheten under giltig licenstid.